



Alþingi
Nefndasvið
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

Reykjavík, 14. september 2009

Efni: Umsögn um stjórnarfrumvarp um breytingar á ýmsum lögum vegna endurskoðunar á undanþágum frá I. kafla I. viðauka við EES-samninginn og innleiðingar á reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 178/2002 frá 28. janúar 2002 auk afleiðdra gerða, 147. mál.

Samtök atvinnulífsins, Landssamband íslenskra útvegsmanna og Samtök fiskvinnslustöðva styðja eindregið að leidd skuli í lög hér á landi matvælalöggjöf Evrópusambandsins.

Meginatriði löggjafarinnar er að ekki er lengur greint á milli sjávarafurða, búfjárafurða og annarra matvæla heldur gilda í meginatriðum sömu kröfur um framleiðslu matvæla. Þetta tryggir jafnari samkeppnisstöðu íslenskrar matvælaframleiðslu gagnvart framleiðslu á EES svæðinu og skapar fyrirtækjum aukna möguleika til að flytja inn hráefni til framleiðslu sinnar, aukna möguleika til nýsköpunar, vöruþróunar og almennra viðskipta. Að auki greiðir löggjöfin leið heilnæmra íslenskra landbúnaðarafurða á innri markaðinn í Evrópu.

Góð reynsla er af þeim lögum sem tryggja aðgengi sjávarafurða að mörkuðum í Evrópu. Afleiðingar þess að taka ekki upp endurskoðaða matvælalöggjöf ESB yrðu sjávarútvegi mjög þungbærar og geta leitt til þess að íslenskar sjávarafurðir eigi ekki óhindrað aðgengi að mörkuðum í Evrópusambandinu og að Ísland yrði flokkað sem svo kallað þriðja ríki gagnvart ESB. Það myndi leiða til gríðarlegs óhagræðis vegna verulega aukins eftirlits við innflutning inn á evrópska efnahagssvæðið. Því fylgja tafir í kjölfar eftirlits og sýnatöku. Stór hluti útflutnings byggir á því að koma ferski vöru til neytenda eins hratt og kostur er og því gæti þetta ógnað tilveru fyrirtækja og atvinnulífs víða um land auk þess sem tengdar greinar myndu bíða skaða af.

Það er krafa samtakanna að Matvælastofnun geri samninga við skoðunarstofur um eftirlit skv. lögum nr. 55/1998 um meðferð, vinnslu og dreifingu sjávarafurða með síðari breytingum þannig að skoðunarstofurnar hafi svipuðu hlutverki að gegna framvegis eins og þær hafa gegnt undanfarin ár. Skoðunarstofur eru óháðar í dag og verða það áfram með óbreyttum lögum. Þær verða ekki meira óháðar við það að gera fyrst samning við stjórnvöld um að sinna eftirliti gagnvart fyrirtækjum, en að gera beint samning við fyrirtæki um eftirlit hjá því. Í báðum tilfellum er eftirlitsaðilinn undir eftirliti stjórnvaldsins sem getur afturkallað starfsleyfi eftirlitsaðilans ef ástæða er til. Það ætti því að vera sérstök ástæða til að einmitt að tryggja eftirlit stjórnvaldsins með því að greina á milli aðila eins og gert er í dag. Mikil ánægja hefur ríkt með þetta fyrirkomulag og engar ástæður til að þar verði breytingar á enda engar slíkar kröfur að finna í reglugerðum ESB.

Auk þessa telja samtökin að heilbrigðisnefndir sveitarfélaga standist ekki kröfur sem gerðar eru til þess (reglugerð ESB 8832/2004) að eftirlitsaðilar séu óhlutdrægir og að engir hagsmunaaðrekstrar eigi sér stað við framkvæmd eftirlitsins. Til þess eru sveitarfélögin allt of tengd fjölbreyttri atvinnustarfsemi sem hafa á eftirlit með auk þess að stunda margs konar eftirlitsskyldan rekstur. Matvælastofnun hefur að auki ekkert formlegt boðvald yfir heilbrigðisnefndum. Endurskoðun

heilbrigðiseftirlits er afar brýnt verkefni og í raun nauðsynlegt til að markmið matvælalöggjafarinnar geti náð fram að ganga.

Á Íslandi er rekið víðtækara starfsleyfakerfi en kunnugt er um í nálægum löndum. Að auki hafa eftirlitsaðilar nánast ótakmarkaða möguleika til að endurskoða starfsleyfin og þau þar að auki tímabundin. Miklir möguleikar eru til einföldunar með því að gefa út samræmdar reglur um skilyrði til atvinnurekstrar og tilkynningarskyldu í stað starfsleyfa. Fyrirtækin hafa þá samþykki stjórnvalda til reksturs á meðan þau uppfylla skyldur sínar en eftirlitsaðilar fylgjast með því að svo sé á hverjum tíma. Starfsleyfin hafa í för með sér íþyngjandi reglubyrði sem í flestum tilvikum er langt umfram það sem eðlilegt getur talist með hliðsjón af umfangi og eðlis viðkomandi reksturs.

Samkvæmt reglugerð ESB (882/2004) á opinberu eftirliti að vera sinnt reglulega og nægilega oft, byggjast á áhættumati og taka tillit til þekkrar hættu, skráðra heimilda um stjórnendur fyrirtækjanna um hvort þeir hafi farið að lögum og reglum, áreiðanleika innra eftirlits og upplýsinga sem geta bent til þess að ekki sé farið að reglum. Í reglugerð (854/2004) er að finna sambærileg ákvæði um að úttektir í einstökum starfsstöðvum skuli miðast við metna áhættu og mati á hvort lýðheilsu og heilbrigði dýra sé hættu búin, mati á velferð dýra í sláturhúsum, mati á framleiðsluferli og afköstum og mati á því hvort stjórnandi hafið farið að lögum til þessa. Samkvæmt þessu er unnt að draga úr opinberu eftirliti hjá fyrirtækjum sem standa sig vel, þar sem innra eftirlit er í góðu lagi og áhætta lítil. Þessi ákvæði eru komin að hluta í frumvarpið, en mikilvægt er að meginsjónarmið áhættugreiningar endurspeglar í frumvarpinu.

Matvælalöggjöfmið leiðir einnig til þess að landbúnaðarafurðir frá ESB eiga greiðari aðgang að íslenskum markaði en þurfa að sjálfsögðu að uppfylla kröfur um gæði og vera lausar við sýkingar eins og lýst er í frumvarpinu og greinargerð með því. Þetta getur skapað innlendum framleiðendum búfjárafurðir ný tækifæri til útflutnings afurða á markaði ESB auk þess sem innlendir framleiðendur geta með auðveldari hætti fengið hráefni til framleiðslu sinnar frá ESB en áður. Það er þó mikilvægt að hugað sé rækilega að samkeppnishæfni íslenskrar landbúnaðar- og matvælavinnslu þannig að henni verði ekki ógnað. Auk þeirrar tollverndar sem greinin mun njóta áfram er mikilvægt að gætt verði þess að fyrirtækjunum verði ekki íþyngt meira en nauðsyn ber til með alls kyns ákvæðum um eftirlit, leyfisveitingar og refsingar. Mikilvægt er að tíminn fram að gildistöku ákvæða um búfjárafurðir verði nýttur til þess að meta áhrif þeirra breytinga sem verið er að innleiða, kynna þær fyrir atvinnugreininni og ráðast í þær úrbætur sem nauðsynlegar eru á starfsumhverfinu.

Frumvarpið hefur tekið nokkrum breytingum frá því það var fyrst lagt fram á og hefur m.a. verið tekið tillit til nokkurra athugasemda sem samtökin gerðu í umsögnum sínum frá 6. maí 2008 og 4. mars 2009. Þannig hafa ákvæði um eftirlitsgjöld verið löguð að reglugerðum ESB, ákvæði um áhættumat hafa verið styrkt og eins er opinberum eftirlitsaðilum (Matvælastofnun og heilbrigðisnefndum) heimilt að fela faggiltum skoðunarstofum að annast verkefni við framkvæmd eftirlits, en sú breyting gekk ekki nógu langt.

Að öðru leyti er vísað til fyrri umsagna samtakanna um hliðstætt frumvarp og sendar voru til sjávarútvegs- og landbúnaðarnefnd Aipingsis.

Virðingarfyllst,



Samtök atvinnulífsins



Landssamband íslenskra
útvegsmanna

Samtök fiskvinnslustöðva